

УДК 378.147:001.89(477.43)“2015”

І.М.Конет, Р.М.Білик

Науково-дослідна робота студентів університету у 2015 р.: стан та перспективи розвитку

Органічною складовою цілісної системи професійної підготовки фахівців з вищою освітою в університеті є науково-дослідна робота студентів. Студентська науково-дослідна робота в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка реалізується під час: написання наукових робіт; написання дипломних робіт бакалавра, спеціаліста, магістра; роботи наукових гуртків та проблемних груп; роботи студентського наукового товариства; участі в наукових конференціях та олімпіадах, творчих конкурсах. Зазначена науково-дослідна діяльність студентів виконується відповідно до інструктивних документів Міністерства освіти і науки України, Закону України “Про наукову та науково-технічну діяльність”, “Положення про науково-дослідну роботу студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка”, “Положення про студентське наукове товариство Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка”.

Студенти, які займаються науково-дослідною роботою, об'єднанні у студентське наукове товариство (СНТ), яке координує та створює сприятливі умови для розвитку і реалізації творчих здібностей студентів університету, залучає їх до активної науково-дослідної, пошукової діяльності у процесі навчання у вищому навчальному закладі, бере участь у вирішенні актуальних науково-педагогічних, гуманітарних та науково-технічних проблем. Координаційним органом студентського наукового товариства університету є його рада.

До складу ради СНТ університету входять голови 9 рад студентських наукових товариств факультетів, обрані представниками студентського наукового активу. Структурними підрозділами ради студентського наукового товариства університету є ради, обрані на відповідних факультетах (загалом 98 члени рад). З метою активізації студентської наукової роботи і цілеспрямованої організації науково-дослідної роботи цей склад ради студентського наукового товариства щорічно оновлюється. Факультетські ради студентського наукового товариства співпрацюють з проблемними групами кафедр, студентською радою університету, іншими органами студентського самоврядування та радами університету.

Загальноуніверситетське засідання голів ради СНТ проводяться декілька разів на рік – зазвичай 1 раз на три місяці (на I-му як правило затверджується план роботи СНТ на 1 рік (вересень-жовтень); звітування Ради СНТ зазвичай здійснюється на останньому засіданні ради СНТ (червень)). У свій діяльності СНТ керується діючим “Положенням про науково-дослідну роботу студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка”, “Положенням про студентське наукове товариство” відповідно до затвердженого плану роботи СНТ університету.

Провівши аналіз планів роботи СНТ за останні 5 років, слід зазначити, що вони виконані в повному обсязі (про що свідчать відповідні звіти факультетських голів і голи СНТ університету та протоколи засідань СНТ).

СНТ університету є ініціатором та учасником великої кількості наукових заходів, серед яких – всеукраїнські і регіональні науково-методичні конференції, науково-практичні семінари, круглі столи. Значний резонанс у 2014–2015 рр. мали такі заходи:

- *Круглий стіл “Інноваційні PR-технології в туризмі” (4 грудня 2014 року).*
- *Всеукраїнська студентська наукова конференція “Освіта сьогодні: актуальні питання та перспективи” (19 березня 2015 року).*
- *XI-а Всеукраїнській студентська олімпіада (з міжнародною участю) зі спеціальності “Корекційна освіта” (за нозологіями), (яка проходила 26-27 березня 2015 року).*
- *XVI Всеукраїнську орнітологічну школу-семинар “Орнітофауна та методи її дослідження” (23-26 квітня 2015 р.).*
- *V та VI Всеукраїнській студентській науково-практичній орнітологічній конференції “Орнітологічні дослідження в Україні та суміжних територіях” (2014, 2015 р., м. Кам’янець-Подільський).*
- *Щорічна конференція студентів та магістрантів Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками НДР у 2014–2015 (22 квітня 2015 року).*
- *III Міжнародна студентська дистанційна Інтернет-конференцію “Англійська мова в міждисциплінарному контексті безперервної освіти”, учасниками якої стали студенти-філологи представники різних університетів України (квітень 2015 року).*
- *Міжнародний інтеграційний проект для студентів, магістрантів і аспірантів “Школа відкритого розуму” (тринадцята зустріч якого відбулася 25-30 травня 2015 р. у Тернополі та Кременці).*
- *IV економічний форум “Актуальні питання розвитку економіки в сучасних умовах” (28 листопада 2015 року).*

Крім гуртків, конференцій та круглих столів, СНТ щомісячно бере участь і у написанні статей до газет “Клію” (історичний факультет), “Студентський меридіан” (загально-університетська газета) та міських видань “Подільнин”, “Фортеця” тощо.

Щорічно студенти університету беруть участь у I та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади. Так у жовтні-грудні 2014 н. р. було проведено I етап конкурсу студентських наукових робіт, за результатами якого відібрано 17 кращих робіт і направлено до II етапу відповідні базові вищі навчальні заклади. Згідно з наказами Міністерства освіти і науки України №1193 від 21 жовтня 2014 року “Про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук у 2014/2015 навчальному році”, №1506 від 23.12.2014 р. “Про проведення Всеукраїнської студентської олімпіади у 2014/2015 навчальному році” університет призначений базовим

для проведення II етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук з української мови, літератури (у т.ч. методики їх викладання) та олімпіади зі спеціальності “Корекційна освіта”.

35 студентів нашого університету взяли участь у другому етапі 17-ти Всеукраїнських студентських олімпіад України, загалом здобувши 2 дипломи II ступеня: Козьолок Юлія – студентка 5 курсу природничого факультету з дисципліни “Загальна екологія” (науковий керівник – кандидат біологічних наук, доцент кафедри географії та екології І.В. Федорчук); Намок Наталія – студентка 5 курсу факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології зі спеціальності “Корекційна освіта” (за нозологіями) (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О.П. Мілевська).

На Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук у 2014–2015 н.р. було направлено 19 робіт. У якому перемогу здобули 4 студентські наукові роботи:

II місце – Дзидз Іванна, студентка 4 курсу фізико-математичного факультету з галузі “Фізика”, напрям (Методика навчання фізики) (науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор П.С. Атаманчук).

II місце – Німчук Назар, студент 4 курсу фізико-математичного факультету з галузі “Фізика”, напрям (Методика навчання фізики) (науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор П.С. Атаманчук)

II місце – Кунцьо Оксана студентка 5 курсу факультету іноземної філології у галузі “Романо-германські мови і літератури” (науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент А.А. Кришталюк).

II місце – Циканюк Богдан магістрант фізико-математичного факультету з галузі “Фізика” напрям (Експериментальна фізика) (науковий керівник – кандидат фізико-математичних наук, доцент Ц.А. Криськов).

За значні здобутки у науково-дослідній роботі здійснюється моральне та матеріальне заохочення студентів, так щорічно це відбувається у формі:

- нагородження кращих доповідачів конференцій (різного рівня) грамотами, дипломами, подяками;

- включення кращих студентів-науковців до ради СНТ факультетів;
- представлення студентів на отримання іменних стипендій університету, зокрема: Президента України – 8 на рік; Верховної Ради України – 4 на рік; Кабінету Міністрів України – 2 на рік; Іменні (персональні стипендії університету) – 24 на рік; Кабінету Міністрів України з обдарованими студентами з числа інвалідів – 1 на рік.

Науково-дослідна робота студентів – один з найважливіших засобів підвищення якості підготовки спеціалістів у вищій школі. Це комплекс заходів наукового, методичного, організаційного характеру, що забезпечує навчання всіх студентів навичкам наукових досліджень у відповідності до обраної спеціальності в рамках навчального процесу і поза ним.

Для виконання цих завдань в університеті функціонують студентські наукові

гуртки та проблемні групи. В університеті у 2013–2014 навчальному році функціонувало 224 студентських наукових гуртки і проблемних групи, в 2014–2015 – 231, у 2015–2016 – 239. Зокрема, відповідно, на історичному факультеті – 18, 18, 19; на природничому факультеті – 16, 11, 15; на фізико-математичному – 25, 22, 22; на економічному – 18, 19, 11; на факультеті КСПП – 51, 43, 50, на факультеті української філології – 23, 21, 22, на факультеті іноземної філології – 34, 35, 39; на факультеті фізичного виховання – 17, 15, 16; на педагогічному факультеті – 22, 47, 45.

Засідання студентських наукових гуртків та проблемних груп проводяться (другого та четвертого вівторка кожного місяця) у відповідності до графіку та планів їх роботи. Загалом до роботи наукових гуртків та проблемних груп університету залучено 2350 студентів – переважна кількість з них це студенти III–VI курсів.

Аналіз результативності роботи наукових гуртків та проблемних груп свідчить про їх не досить високий рівень. Основою такого твердження є порівняно низький кількісний та якісний показник підготовки учасників олімпіад та авторів наукових робіт. Скажімо, якщо за минулий рік в університеті функціонувало 231 науковий гурток та проблемна група, то хоча б один із числа кращих студентів мав би прийняти участь в олімпіаді чи конкурсі наукових робіт, загальна кількість учасників мала б скласти 231, а таких учасників було лише 54.

Кожен студент університету під час навчання має змогу проводити апробацію своїх наукових досліджень публікуючи свої матеріали у:

Збірниках наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, що видається на кожному із факультетів;

загально-університетському Збірнику наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками НДР у поточному навчальному році;

Збірнику наукових праць молодих вчених магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Збірниках матеріалів наукових конференцій різних рівнів, що проводяться на базі нашого університету.

Рівень статей, що публікуються у вищезазначених збірниках має досить високий науковий рівень, оскільки вони проходять процедуру рецензування спершу науковим керівником, потім редакційною колегією. Велика кількість наших студентів публікуються у виданнях, що включено до переліку наукових фахових видань України, у фахових журналах, та виданнях включених до міжнародних наукометричних баз даних.

В університеті діє програма обміну студентами. За ініціативою кафедри німецької мови налагоджено зв'язки із лектором-координатором німецької академічної служби по обміну студентів і викладачів для навчання студентів у Німеччині. У рамках зазначеного партнерства двічі на рік (квітень/жовтень) кафедра разом із лектором-координатором Каті Бруннер організовує прове-

дення мовного тесту для студентів старших курсів з метою отримання стипендії для навчання у ВНЗ Німеччини. Так за результатами відбору німецькою академічною службою обміну (ДААД) м.Бонн (Німеччина) двом студенткам факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка було надано стипендію на проходження літнього навчання у ВНЗ Німеччини: Інна Шинкарук (3 курс, німецька філологія) – університет імені Гумбольта у м.Берліні; Ельміра Гаджієва (5 курс, англійська філологія) – університет імені Фрідріха Шиллера у м.Єна.

Стипендії пропонуються для відвідування мовних, країнознавчих курсів, а також фахових курсів з німецької мови, які пропонуються державними німецькими ВНЗ або мовними інститутами при ВНЗ.

У рамках академічного обміну деканатом факультету іноземної філології була організована поїздка 10 студентів-першокурсників факультету до Великої Британії з метою вивчення соціокультурних аспектів сучасної англійської мови в британському коледжі Барі Сент Едманс, який співпрацює з Кембриджським університетом. Студенти гарно себе зарекомендували та отримали міжнародні сертифікати рівня володіння англійською мовою B2 та C1. У результаті двосторонньої угоди з британською стороною досягнуто домовленості про стажування студентів факультету в англійському коледжі в літній період.

Студентка факультету іноземної філології Ганна Мельничук (31 німецька група), пройшла конкурсний відбір і виграла стипендію для участі у тритижневій літній школі університету у м.Фехта (Німеччина).

Крім того діє “Програма імені Фулбрайта” для студентів, аспірантів і викладачів яка передбачає навчання в університетах Сполучених Штатів Америки від одного до двох років для здобуття ступеня магістра. У конкурсі можуть брати участь студенти старших курсів, випускники українських вищих навчальних закладів, аспіранти. У рамках Програми імені Фулбрайта з вересня 2014 року по 30 червня 2015 р. в університеті перебуває стипендіат програми, громадянка США Грейс Магоні, яка займається дослідженням сучасної української культури.

Основні шляхи поліпшення науково-дослідної роботи студентів університету ми вбачаємо у реалізації наступних заходів:

1. Удосконалити Положення про науково-дослідну роботу студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та розробити Положення про раду студентського наукового товариства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Положення про раду студентського наукового товариства факультету, Положення про науково-дослідну роботу студентів факультету, Положення про науковий гурток у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, Положення про проблемну групу у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

2. Активніше залучати студентів до роботи над науковими темами кафедр, факультетів, виконання держбюджетних, госпдоговірними темами та гранто-

вими проектами.

3. Вивчити та впровадити досвід інших вишів з організації та проведення студентської наукової Інтернет-конференції.

4. Ширше висвітлювати результати науково-дослідної роботи студентів університету на сайтах кафедр, факультетів та університету.

5. Формувати тематику роботи наукових гуртків і проблемних груп студентів університету з урахуванням замовлень підприємств, закладів освіти, органів місцевого самоврядування тощо.

6. Сприяти розвитку міжнародних наукових контактів студентів університету через стажування та обмін студентами, участь у міжнародних студентських конференціях, виставках та конкурсах, публікації в закордонних студентських наукових збірниках, зокрема здійснювати пошук наукових грантів і програм наукового стажування студентів за кордоном і висвітлювати цю інформацію на сайті університету.

7. Розглянути питання щодо можливості поліпшення фінансування студентської науково-дослідної роботи, зокрема для забезпечення участі студентів в олімпіадах та конкурсах наукових робіт, роботи наукових гуртків і проблемних груп, участі у фестивалях науки, конкурсах наукових проектів, форумах, засіданнях круглих столів, участі у семінарах тощо, та започаткувати матеріальне стимулювання кращих студентів-науковців.

8. Включити до звіту про наукову діяльності кафедр, факультетів, університету розділ “Науково-дослідна робота студентів”.

9. Практикувати різні форми наукової співпраці СНТ факультетів з членами МАН України.

10. Оптимізувати кількість наукових гуртків та проблемних груп на факультетах з метою покращення якості їх роботи.

Кожен викладач повинен приділяти студентській науково-дослідній роботі не менше уваги, ніж аудиторним заняттям, незважаючи на те, що це забирає багато часу і сил. Тому що найбільша винагорода для нього – це дійсно освічена, всесторонньо розвинена і вдячна людина, яка завжди буде пам’ятати уроки, отримані під час навчання в університеті.